

Tervise edendamise konverentsi „Tuleviku võti - lapsed ja noored“

MEMORANDUM

27. juunil 2008 sõlmitud Tallinna harta eesmärk on kohustada Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) Euroopa piirkonna liikmesriike tugevdama tervisesüsteeme rahva tervise parandamiseks, võttes samal ajal arvesse piirkonna sotsiaalsed, kultuurilised ja majanduslikku mitmekesisust. Tervisesüsteemid ei tähenda üksnes arstiabi, vaid ka haiguste ennetamist, tervise edendamist ja jõupingutusi teiste valdkondade poliitika mõjutamisel terviseküsimumustes.

Tugevad tervisesüsteemid päästavad elusid, nad peavad tagama teenustele tervikliku lähenemise, mis hõlmab nii edendamist, ennetamist, integreeritud ravi kui ka teenuseosutajate, asutuste ja süsteemide koordineerimist, olenemata nende kuuluvusest avalikku või erasektorisse.

Tervisesüsteemide funktsioonid on omavahel seotud, tulemuslikkuse suurendamine nõuab sidusat ja kooskõlastatud lähenemist süsteemi eri funktsioonidele.

Rahvastiku tervise arengukava 2009-2020 toob laste ja noorte probleemina tervise valdkonnas välja krooniliste haiguste ja neid soodustavate riskitegurite esinemise sageduse tõusu, lapsevanemate nõustamis- ja koolitussüsteemi puudulikkuse ning probleemsete laste perekondade võrgustikutöö ebapiisavuse riskide vähendamiseks.

Laste ja noorte turvalisuse ning tervise arengu prioriteetsed tegevussuunad on:

- Laste ja noorte kehalise ja vaimse tervise ning sotsiaalse arengu edendamine, sealhulgas võrdsete võimaluste loomine olenemata soost, majanduslikust ja sotsiaalsest staatusest.
- Vigastuste ja vägivalda ning uimastite tarvitamise ennetamine ning toetava keskkonna tagamine laste ja noorte vajadustest lähtuvalt.
- Krooniliste haiguste ja nende riskitegurite ennetamine laste ja noorte seas.
- Vaktsineerimistaseme hoidmine nakkushaiguste ennetamiseks teadlikkuse tõusu ja positiivsete hoiakute tõhustamise kaudu.

10. juunil Tartus tervise edendamise konverentsil osalejate ettepanekud:

- Noorte kaasamiseks tervisedendusse:

- korraldada tervisedendust koos noortega, mis tähendab nende kuulamist, nendega arutlemist, neile tegevuseks võimaluse andmist ja nende usaldamist;
- lõimida tervisedendus senisest enam teiste sidusvaldkondadega;
- kasutada rohkem noored-noortele meetodit.

- Vanemahariduse tõhustamiseks:

- luua riiklik vanemahariduse koolitusprogramm igas eas laste vanematele (ka vanavanematele), mille rahastamine on seotud lastetoetustega;
  - korraldada kogukondlikke pereüritusi ühiselt veedetud kvaliteetaja eesmärgil;
  - arendada ja pakkuda paarisuhtekoolitusi perekonna väärtustamiseks ja integreerida pereväärtused kooli haridusprogrammi.
- Uimastiennetuse sekkumiste tõhustamiseks:
- kaasajastada nii legaalse kui illegaalse uimastite seadusandlust nende kättesaadavuse vähendamiseks noortele ja lastele;
  - psühhosotsiaalse keskkonna toetamine suhetes ja vanemahariduse programmi käivitamine;
  - alla 14-aastaste laste vanemliku järelevalvetusest tulenevate probleemide ennetamine.
- Laste ja noorte ülekaalulisuse ennetamiseks:
- võimaldada individuaalsetele vajadustele ja võimalustele vastavat liikumist, oluline on tegevuste mängulisus, ohutus, mitmekesisus ning laste ideede rakendamine;
  - rakendada erinevaid võimalusi tasakaalustatud toitumise saavutamisel sh lasteaia- ja koolitoidu koostis ja vastavus laste eelistustele; laste, noorte ja lapsevanemate teavitamine; puhveti sortiment ja hinnapoliitika; tervislikud auhinnad ja üritused, koostöö toitlustusettevõtetega tervislike lastemenüüde koostamiseks.

Konverentsi korraldajad:

Tervise Arengu Instituut, Eesti Haigekassa, Sotsiaalministeerium, Eesti Tervisedenuse Ühing, WHO Eesti esindus